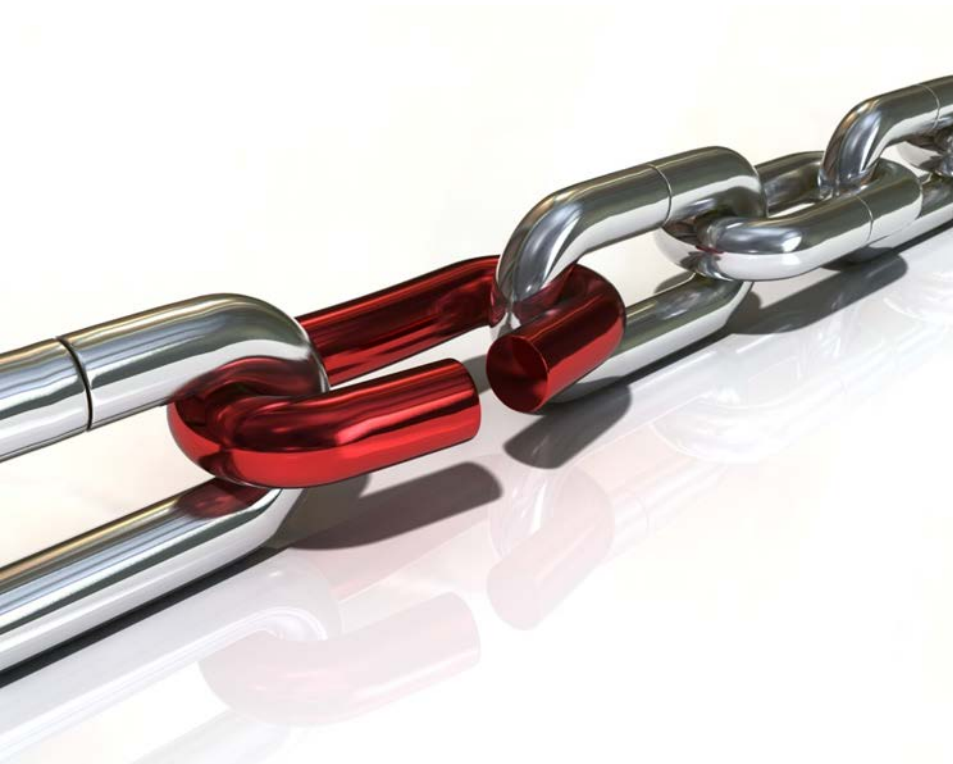

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Veiligheid en Justitie

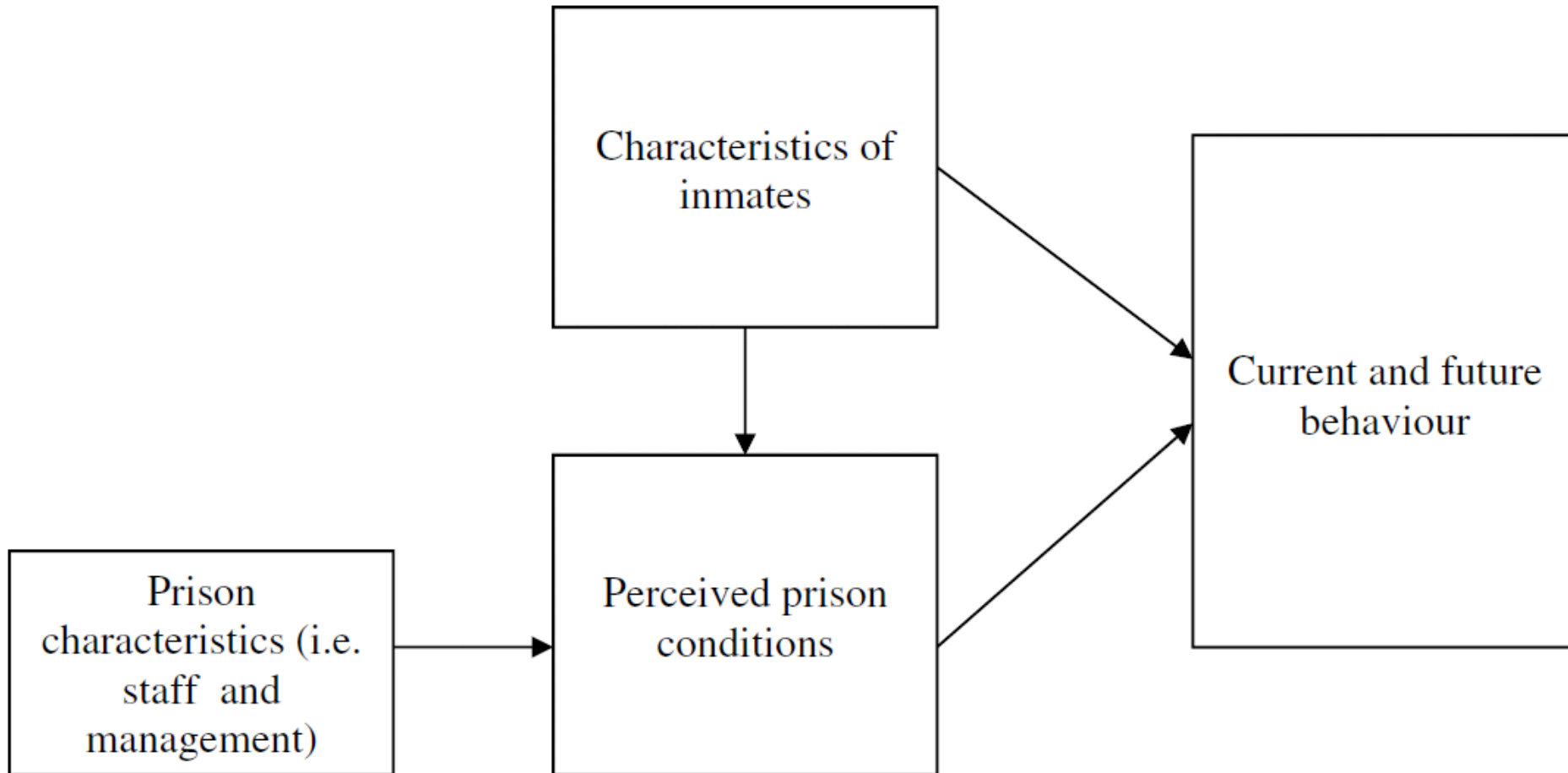
Een recept voor Vakmanschap

Bejegeningstijl en opleiding
van personeel

6 november 2015

Veiligheid, humaniteit en re-socialisatie

De cruciale schakel

Het personeel is de cruciale schakel om de missie van DJI te verwezenlijken. De **vakbekwaamheid** wordt om die reden ook gestimuleerd door in de kostprijs een vast opleidingsbudget mee te rekenen. Van de drie elementen in de missie (insluiten, **herstellen en voorkomen**) moet met name op de laatste twee elementen het vakmanschap verder ontwikkeld worden. Komende jaren zullen we, nog meer dan voorheen, het **leefklimaat** in de inrichtingen centraal stellen. Voor een goed klimaat is personeel nodig dat fit- en weerbaar is, **motiverende bejegening en morele oordeelsvorming** toepast, toegerust is op noodsituaties en kan omgaan met onze moeilijke doelgroepen. **Training** en **scholing** zijn daarbij noodzakelijke instrumenten.

Empirisch bewijs

Actieve bejegening door personeel hangt samen met positievere perceptie van de detentie-omstandigheden van gedetineerden

Gedetineerden die positiever zijn over hun omstandigheden zien we minder vaak terug

Vakmanschap: **het concept (1)**

Vakmanschap verwijst naar **vaardigheden** van personeel. Die vaardigheden zitten voor een belangrijk deel in het **begeleiden van justitiabelen** (ook wel bejegening), want dat is een specialistisch vak. Het creëren van een **humaan en resocialiserend detentieklimaat** wordt zelfs als expliciete taak omschreven in de wet. Er is sprake van vakmanschap als een **evenwicht** kan worden gevonden **in stijlen van bejegening**. Enerzijds is het van belang dat de **regels** duidelijk zijn voor justitiabelen en de **handhaving** consequent en voorspelbaar. Anderzijds is het van belang **respectvol** en hulpvaardig te zijn in de begeleiding van justitiabelen. Dit is voorwaardelijk aan **motiverende bejegening**; de wijze waarop personeel de justitiabelen helpt hun **verantwoordelijkheid** en persoonlijke ontwikkeling zelf ter hand te nemen. Zo kunnen we justitiabelen helpen weer tot bloei te komen en hun levensweg **zonder criminaliteit** te laten vervolgen.

Empirisch bewijs

Bejegeningstijlen hangen samen met:

- Leiderschapsstijlen
- Werkbelasting
- Bespreekbaarheid van morele kwesties onder personeel
- Gevoel van veiligheid

Vakmanschap: **het concept (2)**

Het domein van het vakmanschap beslaat ook de continue en intensieve **afstemming met collega's**; lastige afwegingen in het werk bespreken we met elkaar en komen tot afgewogen besluiten die we later aan collega's en justitiabelen uitleggen. Je mag twijfelen over alle dagelijkse keuzes **hoe om te gaan met justitiabelen** en collega's; het is een kwaliteit als je die twijfels **bespreekbaar** maakt. Maar ten alle tijde staat de veiligheid van je collega voorop; dat kan niet anders in een gesloten setting en onze doelgroep. Met die houding kunnen we mogelijke **psychosociale arbeidsbelasting** ook bespreken en op een verantwoord peil houden. Om dit alles te ondersteunen, ten slotte, is **leiderschap** nodig van de afdelingshoofden en managementleden. Belangrijk is dat zij in de basis stimulerend te werk gaan en de medewerkers de verantwoordelijkheid geven om hun vak op hun manier uit te voeren (binnen de hiervoor beschreven uitgangspunten).

Vakmanschap: **het recept (1)**

Het is niet eenvoudig om met justitiabelen te werken; een degelijk **opleidingsproces** moet het vakmanschap in de grondverf zetten. Hier is van belang dat wordt geleerd wat **morele oordeelsvorming** is en hoe je dat in het werk kunt toepassen. In principe lopen justitiabelen **individuele trajecten** en is eigenlijk alles in het penitentiaire vak maatwerk. Tegelijkertijd is consequente en eerlijke toepassing van de huisregels essentieel; **fysiek geweld** wordt bijvoorbeeld te **nimmer geaccepteerd** en onmiddellijk bestraft en gemeld. De vakman is **fysiek weerbaar** en onderhoudt vaarigheden door training en sport.

Vakmanschap: **het recept (2)**

Daarbij zijn **leidinggevend en benaderbaar** als medewerkers twijfelen over de uitvoering van hun moeilijke taken en vangen zij sociaal emotionele moeilijkheden op die medewerkers tegen kunnen komen in het werk. Vooropgesteld deze basis moet het werk wel gedaan worden en eerlijk verdeeld: een leidinggevende kan zijn medewerkers ook **aanspreken** op het nakomen van afspraken en regels.

Empirische bevindingen

Op afdelingen waar personeel zegt in sterkere mate motiverende bejegening toe te passen, zijn gedetineerden positiever over:

- Veiligheid
- Toepassing van de regels
- Contact met de buitenwereld
- Dagprogramma
- Autonomie
- Re-integratie
- Toekomstverwachting

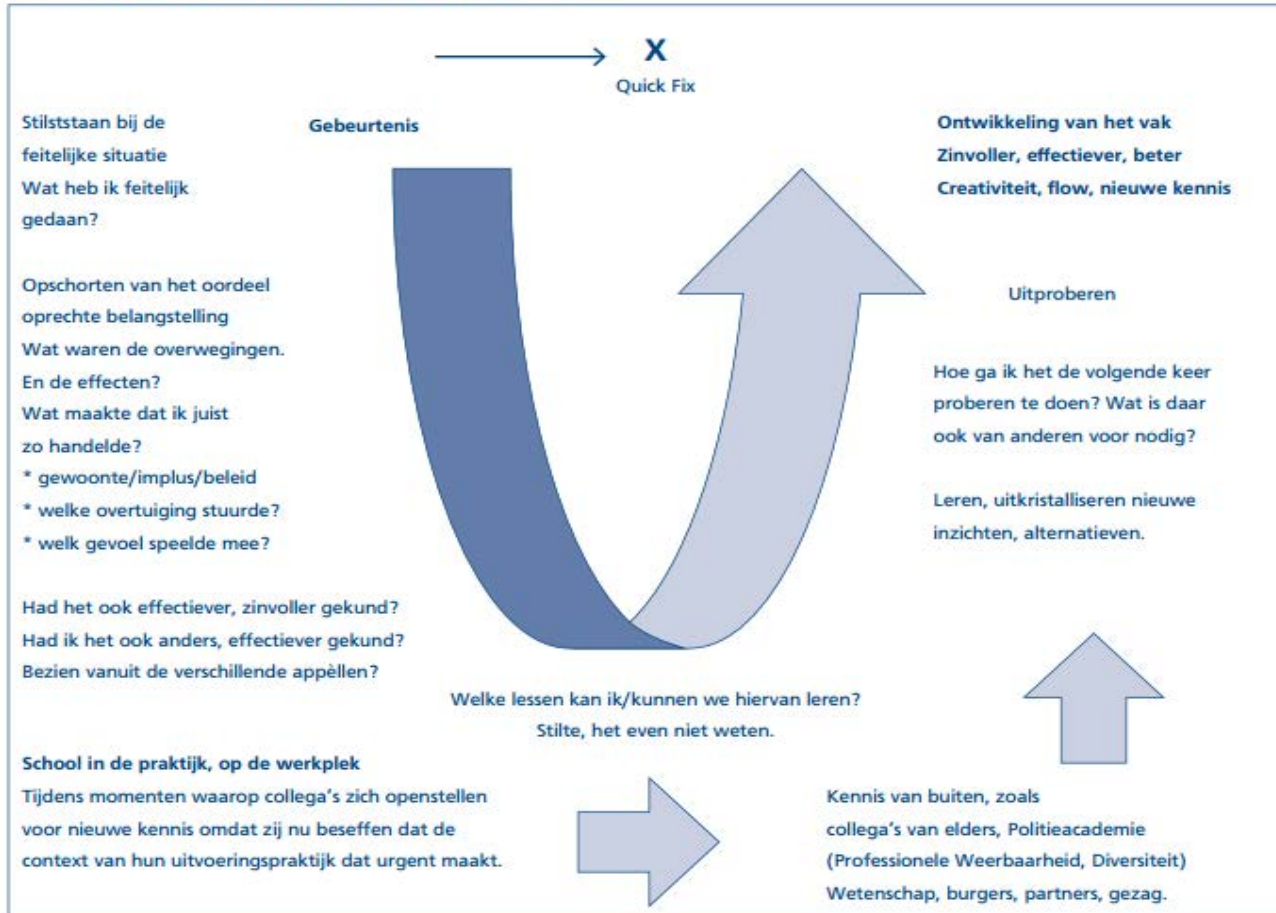
Vakmanschap: **de uitkomst**

Met bovengenoemde randvoorwaarden zijn er gemotiveerde personeelsleden die elkaar veelvuldig opzoeken en spreken over hun vak en hun **dagelijkse afwegingen**; tijdens het werk, het afdelingsoverleg, in training en opleiding of tijdens intervisiemomenten. Zij staan voor **methodisch werken** waarin **morele oordeelsvorming** een centrale plaats heeft.

Leidinggevenden ondersteunen dat door te participeren in zulke besprekingen en een **opleidingsplan** op maat te maken. Het personeel is trots op zijn werk, **oprechte beroepstrots** die men durft en weet uit te dragen. Dit straalt af op justitiabelen en draagt bij aan hun **zelfredzaamheid** en toekomstige kansen in de vrije maatschappij. De vakman is een mentor die gedetineerden de weg wijst naar een **succesvolle terugkeer** naar de maatschappij.

Het lerende gesprek in schema en school maken in de praktijk

Blauw Vakmanschap *Politieacademie* Ben van Eeuwijk

De (ex-)gedetineerde centraal

De maatschappelijk sportcoaches begeleiden de deelnemers aan het project, onderhouden nauw contact met betrokken hulpinstanties en hebben een uitgebreid netwerk van (potentiële) werkgevers en organisaties die bereid zijn om een ex-gedetineerde, langdurig werkloze of voormalig verslaafde een stage- of werkplek aan te bieden, zodat ze kunnen werken aan een betere toekomst.

Ex-gedetineerde Anne heeft het project doorlopen bij FC Assen